

UNITAT 3. RERE UNA PISTA

Al voltant del món dels detectius, convidem l'alumnat a escorcollar, a deduir, a elaborar i a sintetitzar informació. És a dir, a engegar les funcions comunicatives bàsiques. A l'apartat de **COMUNICACIÓ** treballlem un text de caire descriptiu al si d'una narració, mentre que, en l'apartat de **LITERATURA**, analitzem els elements estructurals de la narració i fem un acostament a la novel·la i a la literatura del gènere negre.

Quant a l'apartat **SOM DIFERENTS: SOM IGUALS**, en cursos posteriors, s'estudiarà com és que les llengües han arribat a ser arreu un instrument bàsic de cohesió de les societats i de diferenciació d'aquestes davant altres col·lectivitats. Ací fem una primera aproximació a la qüestió, ajustada a les exigències d'un alumnat de primer de l'ESO.

Comencem també a reflexionar sobre temes com ara: la diversitat lingüística a casa nostra i arreu del món i la minorització lingüística. L'important és que l'alumne en prenga consciència.

Els continguts de **CONEGUEM LA LLENGUA** corresponents al lèxic tracten l'argot de les novel·les de detectius (relacionat amb el contingut temàtic de la unitat) i el vocabulari de "lladres i serenos". En morfologia es treballen els possessius i els numerals. Finalment, en ortografia se sistematitza l'ús de les grafies *x*, *tx*, *ig* i *ix* i, en fonètica, es treballen els sons de la consonant *x*.

Finalment, a **TALLER DIGITAL** proposem editar una novel·la digital gràfica i l'elaboració d'una miniquest sobre la diversitat lingüística.

I. CONTACTE (pàgs. 54-55)

1. (pàgs. 54-55)

Activitat oral. Explotació oral de la imatge (el despatx de la comissaria Sara Perdiguier) i d'un enigma que es planteja dins d'una eina dels detectius com és la lupa. Convindrà verbalitzar el major nombre possible de mots del camp lèxic dels objectes d'escriptori i de la investigació detectivesca. Ajudarà si utilitzen els situacionals (*damunt, davall, dalt, baix, darrere, davant, al costat esquerre, al costat dret...*). Podem, també, demanar-los que canvien el nombre dels objectes o que canvien l'article indeterminat pel determinat; això servirà de pràctica de l'apostrofació. Aquest vocabulari es reprén més avant a l'apartat de lèxic, on s'escriu i es sistematitza.

2. (pàg. 55)

Activitat oral.

- a) Encara que els alumnes vegen la solució de l'enigma (es troba, a l'inrevés, al capdavant de la plana), l'objectiu és que l'expliquen oralment a la resta de la classe.

- b) No cal fer una enumeració de tots els usos de totes les andròmines, només d'aquelles més sorprenents o que tenen a veure amb el món de les sèries televisives policiaques.
- c) Observarem ací com, avui en dia, la investigació policíaca fa servir en gran manera la investigació científica que es duu a terme en un laboratori.
- d) La detectiva Sara Perdiguer s'ocupa d'algun cas relacionat amb el robatori d'uns exàmens (hi ha un document damunt la taula que en fa esment). Es tracta del cas que veurem a l'apartat de COMUNICACIÓ.
- e) El personatge està inspirat en la detectiva Kate Beckett de la sèrie televisiva Castle. Altres famosos investigadors que poden aparèixer en el diàleg són: Hèrcules Poirot, Sherlock Holmes, James Bond, Jessica Fletcher...
- f) Resposta oberta.
- g) Resposta oberta. La justificació de la resposta pot conduir a un debat ben animat.
- h) Novel·la o cinema negre. També dit policíac o de lladres i serenos.

II. COMUNICACIÓ (pàgs. 56-59)

Plantegem a través d'un còmic un cas d'investigació policíac o detectivesc a resoldre. No cal dir que la capacitat d'engrescament del docent i del grup classe és fonamental per a una explotació en profunditat. Com a model textual, plantegem l'anàlisi i la redacció d'informes.

1. (pàgs. 56-57)

Lectura i/o audició en gran grup. Convé crear l'expectativa a través de la competició per veure qui serà el primer a descobrir el culpable.

2. (pàg. 58)

Activitat de comprensió escrita i expressió oral. Les respostes aproximades són:

- a) A Barcelona, a la Universitat de Bellaterra.
- b) S'hostatgen en un col·legi major. Albaida, d'on és natural Rosvelt Ros, es troba a la bella comarca de la Vall d'Albaida.
- c) Resposta oberta.
- d) Resposta oberta. Cf. informació de la pàg. 56-57.
- e) La declaració del conserge: només ell i el professor sabien què contenia la caixa. Així, doncs, l'alumne Francesc Eixim-nos-en no en podia saber res, de la seua existència. Sense adonar-se'n, s'ha inculpat en la roda de declaracions davant Sara Perdiguer.
- f) Resposta oberta. El resum del cas podria anar de la manera següent: "Davant l'imminent examen de Química, l'alumne Francesc Eixim-nos-en ha volgut copiar i, per això, ha decidit de robar l'examen del despatx del professor Sulfúric. Aprofitant que el professor s'ha deixat oberta la porta, ha entrat al despatx. Tot buscant l'examen, ha obert la caixa que contenia la màscara africana i ha tombat, sense voler, el calze de terrissa, que en caure s'ha esmicolat. Espaordit, el jove ha fugit sense endur-se res".

3. (pàg. 58)

Activitat de comprensió lectora i enriquiment lèxic. Cal buscar al text les paraules i relacionar-les amb la definició o sinònim que corresponga.

- a) calze; b) terrissa; c) furtar; d) tanmateix; e) fanàtic; f) antropologia; g) rabosa; h) propòsit d'esmena; i) no saber-se'n avenir

4. (pàg. 59)

Activitat de comprensió i producció escrita. L'informe haurà de quedar, si fa no fa, de manera següent:

COMISSARIA DE POLICIA
C/ Roger de Llúria, núm. 7
BRIGADA D'INFORMACIÓ
Telèfon 961213040
46001 VALÈNCIA

INFORME Sara Perdiguer.

Assumpte: Intent de robatori al despatx del professor **Sulfúric**
Sara **Perdiguer**, comissària en cap de la Brigada Criminal.

Descripció dels fets

El 29 de novembre passat va haver-hi un intent de robatori al despatx del professor **Sulfúric** de la Universitat de **Bellaterra (Barcelona)**. Algú va intentar de robar els exemplars d'exàmens de l'assignatura de **Química** que guardava el professor. Sembla que amb l'objectiu de copiar.

Sospitosos:

- 1: **Francesc Eixim-nos-en, té l'habitació a la mateixa planta. Mal estudiant.**
- 2: **Joan el Xufa, gran aficionat a l'arqueologia.**
- 3: **Rosesvelt Ros, repetidor. Té preocupats els pares.**
- 4: **Rosi Quinacanya, música de rock.**

Coartades:

Els sospitosos han al·legat les coartades següents, respectivament: **Francesc diu que era al gimnàs; Joan, al laboratori; Rosesvelt, a la biblioteca; Rosi, al soterrani del col·legi major.**

Pistes, indicis i proves:

Annex en aquest informe presente les imatges i proves següents:

- a. **Fotografia del despatx del professor tal com l'havia trobada.**
- b. **Imatge presa per la càmera de seguretat.**

Declaracions del conserge:

El conserge Vicent Llätzer informa que va anar al despatx **del professor a dur una caixa que contenia una màscara africana. Només ell i el professor en sabien el contingut.**

Conclusions:

Podem concloure que es tracta d'un intent de robatori provocat per **l'alumne Francesc Eixim-nos-en, que ha entrat al despatx amb la intenció de robar l'examen que el professor Sulfúric tenia previst fer l'endemà.**

5. (pàg. 59)

Activitat final de producció escrita. Globalitza el treball del bloc de COMUNICACIÓ. Totes dues opcions poden ser exposades oralment a l'aula.

III. LITERATURA (pàgs. 60-63)

ELS TEXTOS NARRATIUS

Ens ocupem en aquesta unitat dels textos narratius. Concretament de l'estructura i els elements de la narració i ens centrem en la novel·la com a gènere i en el subgènere de la novel·la negra.

1. (pàg. 61)

Activitat de comprensió escrita. Aplicació de l'estructura dels textos narratius. Caldria parar esment en el llenguatge d'argot característic del gènere negre que presenta el text. Els demanarem que busquen les paraules i les substituïsquen per unes altres del registre formal neutre.

a)

1. Plantejament: *Érem a les acaballes de la primavera...*
2. Nuc: *Només entrar al recinte bancari...*
3. Desenllaç: *Jo li vaig seguir la veta ja que...*

b)

1. Els personatges: un detectiu ("un perdiguer") i un lladregot llastimós.
2. L'espai: el recinte on hi ha un caixer automàtic, a Barcelona.
3. El temps: una primavera, en l'actualitat.

2. (pàg. 61)

L'estructura narrativa de la historieta és:

Plantejament: vinyeta núm. 3

Nuc: vinyeta núm. 1

Desenllaç: vinyeta núm. 2

Una vegada ordenades les vinyetes, cal contar oralment la narració, afegint-hi els elements descriptius i narratius que seran menester.

3. (pàg. 62)

Amb l'audició d'aquesta seqüència narrativa, analitzarem ací els elements de la narració i els trets característics de la novel·la negra. La fitxa ha de quedar emplenada, si fa no fa, de la manera següent:

a. Els personatges.

El protagonista: la comissària

El sospitós: el promés que s'ha llevat la vida

La víctima: una xica apallissada sembla que pel seu promés

El testimoni: Un policia veí de la víctima

b. L'espai: urbà, carrers i edificis

c. L'acte criminal que genera la intriga és un cas de violència de gènere.

d. Exemples de llenguatge d'argot: p. ex: *bòfies*, *samus* (l. 3); *tropa* (l. 4); (l. 6); *carro* (l. 7)....

4. (pàg. 63)

bòfies, policies; *samus*, ambulàncies; *tropa*, cos policial; *xivata*, sirena; *carro*, cotxe; *cafrades*, delictes violents; *canallesca*, la premsa; *pelat*, matat; *fotut un tret*, pegat un tir; *estomacada*, colpejada; *mortal de necessitat*, de mort sense salvació; *tio*, home.

Si ho creiem oportú podem fer una explotació del text mitjançant preguntes de comprensió i el treball del vocabulari.

Creiem, també, que és el moment oportú per a plantejar activitats de dinamització de la lectura. Per exemple, podem demanar-los que busquen a la biblioteca del centre títols de narrativa policiaca i que reco-manen la lectura d'algun títol que hagen llegit a la resta de la classe mitjançant anuncis-ressenya.

IV. SOM IGUALS: SOM DIFERENTS (pàgs. 64-65)

LES LLENGÜES: LA DIVERSITAT I LA IDENTITAT (1)

1. (pàg. 64)

Convé que treballen en equips. Podeu preparar una llista d'àmbits d'ús. De tota manera, sempre serà millor que surta del mateix grup.

2. (pàg. 64)

Convé que treballen en petit grup i, després, feu un buidatge en què participen tots els grups (o representats de cada grup).

3. (pàg. 64)

Podeu enriquir el mapa amb murals i fotografies que aporten els alumnes al·lusives a cada territori.

4. (pàg. 65)

Comença un bloc d'activitats que posen atenció sobre la diversitat lingüística a Europa i al món.

Convé que prenguen protagonisme els alumnes d'altres orígens a fi que expliquen la situació lingüística dels seus països.

5. (pàg. 65)

La xarxa és una font rica i motivadora per a extraure'n informació sobre la diversitat lingüística. Es pot distribuir la tasca per grups i treballar amb temps i anticipadament.

6. (pàg. 65)

Activitat que remet a l'apartat de TALLER DIGITAL, act. 2, on s'amplia i es reflexiona sobre el tema de manera lúdica.

L'ARGOT DE LES NOVEL·LES DE DETECTIUS

3. (pàg. 67)

Expressions equivalents a expressions d'argot.

(a,2); (b,10); (c,3); (d,7); (e,4); (f,8); (g,1); (h,9); (i,5); (j,6)

4. (pàg. 67)

Identificació d'expressions d'argot.

- *pinxo*: valent, milhòmens, fanfarró, perdonavides.
- *mala bava*: mal caràcter
- *quin element*: quin individu, quina persona
- *els de verd*: la Guàrdia Civil
- *l'han enxampat*: l'han agafat, l'han capturat
- *feia un pont a un cotxe*: engegava (o posava en funcionament) el cotxe
- *rata de claveguera*: persona menyspreable, indigna, mesquina
- *va estomacar*: va colpejar, va apallissar
- *dos segurates*: dos guàrdies de seguretat
- *va fotre dos trets*: va disparar (o va fer o va pegar) dos trets
- *quina mala peça!*: quina mala persona!
- *que tinguera més d'un mort a l'esquena*: que haguera mort més d'una persona

Aniria bé que identifiquessin mots i expressions d'argot als llibres de lectura del curs. En narrativa, sobretot, els professors solen recomanar novel·les de temàtiques molt diverses, com ara de misteri o novel·la negra (on és probable de trobar argot del món de la delinqüència) o de trames juvenils (que ben probablement aniran farcides d'expressions de l'argot juvenil). Podem demanar que localitzin el lèxic relacionat amb alguna mena d'argot i que busquen en les equivalències corresponents.

MORFOLOGIA I SINTAXI

ELS POSSESSIUS

5. (pàg. 68)

POSSESSIUS TÒNICS

	PERSONA	SINGULAR		PLURAL	
		masculí	femení	masculí	femení
Un sol posseïdor	1a persona	meu	meua o meva	meus	meues o meves
	2a persona	teu	teua o teva	teus	teues o teves
	3a persona	seu	seua o seva	seus	seues o seves
Diversos posseïdors	1a persona	nostre	nostra	nostres	nostres
	2a persona	vostre	vostra	vostres	vostres
	3a persona	seu	seua o seva	seus	seues o seves

POSSESSIUS ÀTONS

	PERSONA	SINGULAR		PLURAL	
		masculí	femení	masculí	femení
Un sol posseïdor	1a persona	mon	ma	mos	mes
	2a persona	ton	ta	tos	teues o teves
	3a persona	son	sa	sos	ses
Diversos posseïdors	1a persona	nostre	nostra	nostres	nostres
	2a persona	vostre	vostra	vostres	vostres
	3a persona	son	sa	sos	ses

6. (pàg. 69)

Ús dels possessius.

- mon (o del meu) germà; meu
- els meus llibres
- la vostra professora
- les seues o seves coses
- en ma (o en la meua o en la meva) vida
- les teues o teves amigues
- els vostres dibuixos; els seus
- la seua o seva companya; meua o meva
- a ta (la teua o la teva) casa

ELS NUMERALS

7. (pàg. 70)

Esriptura de numerals en lletra.

- Gravadora de veu bolígraf: cent-vint-i-nou euros amb noranta-nou cèntims
- Ulleres amb càmera: cent-trenta-huit/vuit amb noranta-cinc euros
- Rossinyols en navalla multiús: noranta-huit/vuit amb noranta-cinc
- Visor nocturn: dos mil cinc-cents cinquanta-cinc
- Relotge càmera HD DIESCL: cent-cinquanta-nou amb noranta euros

8. (pàg. 71)

Esriptura de xifres amb lletra. Convé recordar la regla sobre l'ús dels guionet en els numerals: es fa servir el guionet per a separar desenes i unitats (*trenta-tres*) i unitats de centena i centenets (*quatre-centes*).

- 127: cent vint-i-set
- 254 persones: dues-centes cinquanta-quatre persones
- 378: tres-cents setanta-huit/ vuit; tres-centes setanta-huit/ vuit
- 4795: quatre mil set-cents noranta-cinc; quatre mil set-centes noranta-cinc
- 174.666: cent setanta-quatre mil sis-cents seixanta-sis; cent setanta-quatre mil sis-centes seixanta-sis

ELS NUMERALS ORDINALS

9. (pàg. 71) Formes dels numerals ordinals.

	SINGULAR		PLURAL	
	masculí	femení	masculí	femení
5é	cinqué	cinquena	cinquens	cinquenes
6é	sisé	<i>sisena</i>	sisens	<i>sisenes</i>
7é	<i>seté</i>	setena	setenes	<i>setenes</i>
8é	huité o vuité	<i>huitena o vuitena</i>	huitens o vuitens	<i>huitens o vuitens</i>
9é	<i>nové</i>	novena	<i>novens</i>	novenes
10é	desé	<i>desena</i>	desens	<i>desenes</i>
11é	<i>onzé</i>	onzena	<i>onzens</i>	onzenes
12é	dotzé	<i>dotzena</i>	dotzens	<i>dotzenes</i>
20é	<i>vinté</i>	vintena	<i>vintens</i>	vintenes
22é	vint-i-dosé	vint-i-dosena	<i>vint-i-dosens</i>	<i>vint-i-dosenes</i>
50é	<i>cinquanté</i>	cinquantena	<i>cinquantens</i>	cinquantenes
100é	centé	<i>centena</i>	centens	<i>centenes</i>
1000é	<i>milé</i>	milena	<i>milens</i>	milenes

10. (pàg. 72)

Ús dels numerals ordinals i de l'expressió numèrica corresponent.

- 16: setzé (16é); setzena (16a)
- 17: desseté o disseté (17é); dessetena o dissetena (17a)
- 29: vint-i-nové (29é); vint-i-novena (29a)
- 66: seixanta-sisé (66é); seixanta-sisena (66a)
- 127: cent vint-i-seté (127é); cent vint-i-setena (127a)
- 378: tres-cents setanta-huité/ vuité (378é); tres-cents setanta-huitena/ vuitena (378a)
- 1432: mil quatre-cents trenta-dosé (1432é); mil quatre-cents trenta-dosena (1432a)

11. (pàg. 72)

Ús dels numerals partitius.

- 2/5 parts: dues cinquenes parts
- 1/4 de conill: un quart de conill
- 2/3 de la classe: dos terços de la classe
- He fet una redacció el triple (3 vegades més) llarga que la teua
- Si multipliques per quatre, t'eixirà el quàdruple de la quantitat

FONÈTICA I ORTOGRAFIA

LES GRAFIES X, TX, IG I IX

12. (pàg. 73)

Classificació de paraules que contenen el so [tʃ].

- a) A principi de paraula: *xop, xocolate*
- b) Entre vocals: *cotxe, fletxa, dutxa*
- c) Darrere de consonant: *enganxar, anxova*
- d) Final de paraula: *mig, Barx, cartutx, passeig, vaig, veig, despatx, rebuig*

13. (pàg. 73)

Representació gràfica del so [tʃ] a final de paraula
roig; escabetx; mareig; capritx; despatx; mig; desig

14. (pàg. 74)

Recapitulació de l'ús de les grafies x, tx, ig i ix en totes les posicions sil·làbiques.

Peix, mareig, caixa, vaixell, trinxera, faixa, xarol, xarop, maig, butxaca, greix, xacal, cartutx, caputxa, xarada, enmig, Xàtiva, lleig, batxiller, sorteig, xuplar, arxiu, carxofa, xulla, panxa, reprotxar, baixar, brotxa, xilé, pistatxo, escabetx, sandvitx, dibuix, bateig, xampany

ELS SONS DE LA CONSONANT X

15. (pàg. 74)

Discriminació fonètica entre so [tʃ] de xiquet i el so [ʃ] de xarop.

- Paraules que sonen com xiquet: *despatx, carxofa, xinesa, xirivia*
- Paraules que sonen com xarop: *Xixona, pantaix, caixa, coix, eixut, eixir*

16. (pàg. 74)

Ús de paraules amb grafies que representen els sons [tʃ] i [ʃ]. Resposta oberta.

17. (pàg. 74)

Dictat d'aplicació dels sons i grafies treballades.

VI TALLER DIGITAL (pàg. 75)

A la part general d'aquesta guia didàctica expliquem amb detall les característiques de les activitats plantejades al llibre i, per tant, en aquesta unitat. Des d'ací, de manera esquemàtica indiquem les qüestions més importants que cal tenir en compte a cada activitat:

Activitat 1: Novel·la digital gràfica

- És una activitat molt senzilla de fer. Consisteix a fer servir una aplicació web a Internet on l'alumnat sols ha de cercar imatges, afegir-les arrossegant-les amb el cursor a la novel·la i escriure el text literari.
- L'alumnat haurà d'estar treballant amb les imatges i el text alhora ja que potser no li aparega la imatge que justament vol posar. Haurà d'anar fent un exercici d'ajust i adaptació del text i les imatges de forma paral·lela.
- Mostrem exemples de novel·les fetes com a model de l'activitat.
- Producte resultant: l'adreça web de la seua novel·la, que queda publicada a Internet de forma molt senzilla i ràpida.

Activitat 2: MiniQuest: "La volta al món en 80 llengües"

- En aquesta activitat l'alumne ha de seguir les indicacions que donem a cada part de la *MiniQuest* (*Escenari*, *Tasca* i *Producte*). Llegirà el text i visitarà les webs indicades a fi d'arreglar la informació que necessita per a fer el producte final. Es tracta que l'alumnat aprofite el que s'ha treballat sobre diversitat lingüística.
- Es fa un recorregut pels llocs del món on es parlen llengües diferents.
- Producte resultant: un informe on aparega de forma resumida la informació de tres dels llocs visitats. Donem a l'alumnat una plantilla d'informe.

VII. RESUM (pàg. 76)

Llegir els resums dels diferents apartats.

Escriure en un quadern a part les definicions que hi apareguen.

Fer un esquema de tots els conceptes i continguts treballats i dur-lo al portafoli.

Buscar imatges al·lusives relacionades amb el significat dels mots pertinents.

Aprofitar les activitats del taller digital per a fer la portada de la unitat del seu quadern d'activitats.

VIII. COMPROVACIÓ (pàg. 77)

1. Cf. informació del les pàg. 58-59. Resposta oberta.

2. Cf. informació de la pàg. 60.

3. Cf informació de la pàg. 60 i 61.

Els elements de la narració del conte de la *Caputxeta vermella* són:

- Els personatges: la Caputxeta, el llop, l'àvia, el caçador...
- L'espai: el bosc i la casa de l'àvia.
- El temps: tot i ser una història atemporal, podem suggerir la durada d'una jornada i l'època de l'hivern per allò de la caputxa de la protagonista.

- 4.** Cf. informació de la pàg. 62 de l'apartat LITERATURA sobre la novel·la negra.
- 5.** Activitat de síntesi de l'apartat de SOM IGUALS: SOM DIFERENTS (pàgs. 64 i 65).
- 6.** Mots o expressions d'argot.
- a) *La bòfia*: la policia
  - b) *El ferro*: la pistola, el revòlver, l'arma de foc
  - c) *La garjola*: la presó
  - d) *Pegar un colp*: robar
- 7.** Ús dels possessius.
- a) les teues o les teves carpetes; les seues o les seves
  - b) les vostres carteres
  - c) a ma casa; ma (la meua o la meua) mare
  - d) Sa santedat el Papa
- 8.** Escriptura de numerals cardinals.
- a) setze
  - b) sis-cents seixanta-sis
  - c) tres mil cinc-cents cinquanta-huit/vuit
  - d) quatre mil dos-cents noranta
  - e) dos-cents trenta-sis
- 9.** Escriptura dels numerals.
- a) 30 alumnes: trenta alumnes.
  - b) El lloc 27é: vint-i-seté.
  - c) 1/8 de vi: un huité/ vuité de vi.
  - d) 4.345 €: quatre mil tres-cents quaranta-cinc euros.
  - e) He quedat 5a en la classificació: cinquena.
- 10.** Ús de les grafies corresponents als sons [tʃ] i [j].
- a) El cotxe roig va xocar contra la fatxada d'un edifici.
  - b) Lluís s'ha encapritxat d'un pitxer xinés.
  - c) Cada vegada que vaig a Xàbia em dutxe a la platja.
  - d) M'he punxat amb una estella d'una caixa de peix.
  - e) A Xixona fan torró, però també hi fan xocolate.